

**Інструмент надання підтримки Україні на 2023 рік
(макрофінансова допомога +) до 18 мільярдів євро**

МЕМОРАНДУМ ПРО ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ

між

**Україною
як Позичальником**

та

**Європейським Союзом
як Кредитором**

МЕМОРАНДУМ ПРО ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ між УКРАЇНОЮ та ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

1. 14 грудня 2022 року Європейський Парламент та Рада Європейського Союзу прийняли Регламент про створення інструменту надання підтримки Україні (яка надалі йменується як “Країна”) на 2023 рік (Регламент (ЄС) 2022/2463) про надання Україні підтримки Союзу у вигляді позик, безповоротної підтримки та субсидії щодо відсоткової ставки в контексті військової агресії росії (яка надалі йменується як “інструмент”).¹ Регламент надає доступ Країні до підтримки у рамках інструменту у вигляді позик (яка надалі йменується як “кредитна допомога”) у розмірі до 18 мільярдів євро. Додаткові суми безповоротної підтримки відповідно до Статті 4(3) Регламенту (ЄС) 2022/2463 (яка надалі йменується як “додаткова безповоротна підтримка”) можуть надаватися залежно від можливості фінансування для заходів, зазначених у параграфі 4. Підтримка у рамках інструменту може бути надана в період з 01 січня 2023 року або в перший день набрання чинності цим Меморандумом про взаєморозуміння (що надалі йменується як – “МпВ”), якщо це відбудеться пізніше 1 січня 2023 року, – по 31 грудня 2023 року. Виплата може бути здійснена до 31 березня 2024 року.
2. Метою цього інструменту є надання короткострокової фінансової допомоги Країні у передбачуваний, безперервний, упорядкований і своєчасний спосіб, фінансування відновлення та початкова підтримка післявоєнної відбудови, де це доречно, з метою підтримки України на її шляху до членства в Європейському Союзі. Ця підтримка в рамках інструменту від Європейського Союзу є доповненням до ресурсів, які надаються Країні міжнародними фінансовими організаціями та донорами в рамках двосторонньої співпраці для підтримки економічної, соціальної та фінансової стійкості країни.
3. Кредитна допомога буде надана кількома траншами, кожен з яких може бути виплачений однією або кількома частинами. Європейська Комісія (яка надалі йменується як “Комісія”) прийматиме рішення щодо суми та строку кожного траншу та його частини, із загальним орієнтовним рівнем кредитної допомоги до 4,5 мільярда євро на квартал.

Виплата першого траншу кредитної допомоги до 3 мільярдів євро буде здійснена не раніше першого дня після підписання та набрання чинності цим МпВ та супровідною Кредитною угодою і задовільного виконання вимог до звітності, викладених у Додатку 1 цього МпВ.

Виділення другого чи будь-якого наступного траншу допомоги буде обумовлено задовільним виконанням вимог щодо звітності та задовільним прогресом щодо реалізації умов політики, викладених у Додатку 1 до цього МпВ. Комісія прийматиме рішення щодо часу виділення другого або будь-якого наступного траншу.

Виділення заключного траншу від максимальної допомоги буде обумовлено задовільним виконанням вимог щодо звітності та умов політики, викладених у Додатку 1 цього МпВ.

¹ Регламент (ЄС) 2022/2463 Європейського Парламенту та Ради від 14 грудня 2022 року про створення Інструменту надання підтримки Україні на 2023 рік (макрофінансова допомога +), ОJ L 322, 16 грудня 2022 р., с.1.

4. Додаткова безповоротна підтримка, яка може надходити від держав-членів, третіх країн або третіх сторін, може бути виділена за наявності та відповідно до умов, викладених в угоді про фінансування, укладеній між Україною та Комісією для фінансування заходів, спрямованих на досягнення однієї або декількох таких цілей:
 - a) відновлення, наприклад, у частині критичної інфраструктури, такої як енергетична інфраструктура, системи водопостачання, транспортні мережі, внутрішні дороги чи мости, або в стратегічних секторах економіки та соціальній інфраструктурі, такий як заклади охорони здоров'я, школи та житло для переміщених осіб, у тому числі тимчасове та соціальне житло;
 - b) секторальні та інституційні реформи, включаючи антикорупційну та судову реформи, повагу до верховенства права, належне врядування і модернізацію національних та місцевих інституцій.
5. Додаткові спеціальні умови надання будь-якої додаткової майбутньої безповоротної підтримки повинні бути визначені в окремому додатку до цього МпВ, відповідно до процедур, викладених у параграфі 21 цього МпВ, якщо та коли така підтримка стане доступною. Умови, передбачені цим МпВ, також застосовуються до виділення будь-якої майбутньої безповоротної підтримки.
6. Україна матиме змогу подати запит на субсидію щодо процентної ставки щороку до кінця лютого попереднього року (рік N-1), яка може бути надана за умови дотримання політичних передумов, викладених у статті 8 інструменту.
7. Органи державної влади Країни зобов'язуються забезпечувати перед Європейським Союзом та Комісією ефективне, прозоре та підзвітне використання фінансової підтримки, отриманої в рамках цього інструменту. З цією метою вони, як уже зазначено в МпВ, що супроводжує Рішення (ЄС) 2022/1202 і Рішення (ЄС) 2022/1628, продовжать керувати системою звітності, яка забезпечить Комісії доступ до обґрунтованої бюджетної інформації в доступний, своєчасний і повний спосіб. Вони надаватимуть щомісячні звіти про доходи (що включають додаткові ресурси, надані в рамках інструменту) та видатки державного бюджету на рівні основних статей видатків. У ці звіти органи влади Країни повинні також включати детальну інформацію про заходи адміністративного та фінансового управління, включаючи внутрішній контроль, який застосовується в цілому та зокрема щодо підтримки Союзу в рамках інструменту. У Додатку I цього МпВ наведено схему цієї системи звітності. Крім того, органи державної влади Країни зобов'язуються належним чином і швидко усувати будь-які недоліки, виявлені в контексті оперативної оцінки, проведеної під час реалізації цієї допомоги, яка може бути проведена разом з оперативною оцінкою, передбаченою Рішенням (ЄС) 2022/1201 та Рішенням (ЄС) 2022/1628.
8. Перед виділенням Комісією другого траншу та кожного наступного траншу, органи державної влади Країни мають надати Комісії Заяву про відповідність щодо виконання умов, викладених у Додатку I. Після отримання заяви про відповідність від органів державної влади Країни, Комісія, на основі консультацій з органами влади Країни та, де можливо, з компетентними міжнародними організаціями проведе оцінку задовільного дотримання умов, з якими пов'язане надання кредитної допомоги та будь-якої додаткової безповоротної підтримки. Конкретні політичні заходи та вимоги до звітності для цієї оцінки чітко викладені в Додатку I та можуть бути змінені спеціальними додатковими умовами, викладеними в окремому додатку відповідно до параграфу 4 для будь-якої майбутньої безповоротної підтримки. У цій оцінці Комісія приділятиме особливу увагу крокам, вжитим країною щодо реалізації або задовільного прогресу в виконанні умов політики. Безпекова ситуація та її вплив на Країну під час кожної оцінки, включаючи

відповідні регіональні відмінності, повинні бути належним чином прийняті до уваги Комісією. У разі загальної негативної оцінки, якщо не було досягнуто задовільного прогресу в реалізації умов політики, Комісія може призупинити виплату траншу, доки Країна не доведе задовільне дотримання відповідних вимог звітності та умов політики. У будь-якому випадку Комісія перевірятиме виконання всіх умов політики, погоджених у Додатку 1 цього МпВ, до того, як буде виплачено максимальну суму підтримки в рамках інструменту.

9. Комісія також, де це можливо, у тісній співпраці з компетентними міжнародними організаціями, на постійній основі відстежуватиме фінансові потреби Країни та може зменшити, призупинити або скасувати кредитну допомогу у випадку, якщо фінансові потреби Країни в період виплат суттєво зменшаться у порівнянні з початковими прогнозами. Результати моніторингу Комісією фінансових потреб будуть повідомлені у проміжному перегляді цього МпВ відповідно до параграфу 22.
10. Комісія виплачуватиме транші на рахунок Державної казначейської служби України (що надалі йменується як “Одержувач”) у євро в Національному банку України (що надалі йменується як “Агент”). Враховуючи суттєві бюджетні потреби у фінансуванні, що постали перед Країною, надходження від кредиту будуть використані для фінансування державного бюджету.
11. Упродовж реалізації інструменту органи влади Країни надаватимуть Комісії усю інформацію, яка пов’язана із моніторингом економічної та фінансової ситуації Країни і для оцінки прогресу структурних реформ. Зокрема, органи державної влади своєчасно надаватимуть Комісії відповідну інформацію, визначену у Додатку II.
12. З метою запобігання порушенням і шахрайству, пов’язаним з використанням цієї підтримки в рамках інструменту, а також для забезпечення захисту фінансових інтересів ЄС, застосовуватимуться відповідні положення Кредитної угоди, зокрема ті, що стосуються регулярних перевірок Країною використання допомоги Європейського Союзу, а також перевірок, аудитів та розслідувань, проведених Комісією, включаючи Європейське бюро по боротьбі з шахрайством, Європейський суд аудиторів та Прокуратуру Європейського Союзу. Також положення Кредитної угоди та Угоди про фінансування щодо дострокового погашення застосовуватимуться у випадку, якщо буде встановлено, що Країна, у частині управління підтримкою в рамках інструменту, бере участь у будь-яких актах шахрайства, корупції або будь-якій іншій незаконній діяльності. Крім заходів, включених до цього МпВ, очікується, що Україна в рамках процесу членства у “подальшому посилить боротьбу з корупцією, зокрема на високому рівні”, як зазначено у висновку Комісії щодо цього.
13. Комісія через своїх власних агентів або належним чином уповноважених експертів матиме право проводити оперативні оцінки адміністративних процедур та фінансових ланцюгів Країни та Агента у частині, що стосується управління коштами макрофінансової допомоги Європейського Союзу, протягом строку дії цього МпВ та п’яти років після надання заключного траншу (*ex-post period*).
14. Комісія або її належним чином уповноважені представники можуть проводити незалежну заключну оцінку реалізації підтримки в рамках інструменту. У такому разі органи державної влади Країни зобов’язані, протягом усього часу оцінки, надавати усю необхідну інформацію Комісії, представлений їй власними агентами або належним чином уповноваженими експертами. Звіт за результатами оцінки буде надаватися органам влади Країни для коментарів.

15. Органи влади Країни будуть забезпечувати, за необхідності, тісне співробітництво з Європейською Комісією. Обмін конфіденційною інформацією в рамках цього Меморандуму здійснюватиметься відповідно до Угоди між Україною та Європейським Союзом про процедури безпеки, які стосуються обміну інформацією з обмеженим доступом від 13 червня 2005 року.
16. Підтримка в рамках інструменту буде залежати від дотримання органами державної влади Країни вимоги, щодо продовження підтримки та поваги до ефективних демократичних механізмів, включаючи багатопартійну парламентську систему, верховенство права, а також дотримання прав людини. Країна також бере зобов'язання забезпечувати незалежність центрального банку, продовжувати керуватися кращою міжнародною практикою належного управління державними підприємствами і банками та досягти прогресу у напрямку імплементації Угоди про асоціацію, включаючи поглиблену та всеосяжну зону вільної торгівлі (ПВЗВТ). Країна також бере зобов'язання усунути недоліки та досягти прогресу у кроках, викладених Комісією у її висновку щодо надання Україні статусу кандидата на членство в Європейському Союзі.
17. Підтримка в рамках інструменту надається за умови розуміння того, що органи державної влади Країни зобов'язуються поступово скасувати тимчасові надзвичайні заходи в сфері економічної та фінансової політики, які були введені на час війни, у відповідний час і в належній послідовності, особливо щодо монетарної політики та системи валютного курсу, регулювання фінансового сектору, управління державними підприємствами, свободи руху капіталу, а також режимів оподаткування, акцизного збору та торговельних режимів. Органи державної влади Країни також зобов'язуються, після скасування воєнного стану, відновити створені інститути економічної та фінансової політики в їхніх довоєнних повноваженнях.
18. Додатки I та II, а також будь-які додатки, які визначатимуть додаткові спеціальні параметри безповоротної підтримки, зазначені в параграфі 4, є невід'ємною частиною цього МпВ.
19. Усі повідомлення, що стосуються цього МпВ, мають бути належним чином надані у письмовій формі і надіслані за адресою:

Для України: Міністерство фінансів
вул. Грушевського, 12/2, Київ
01008, Україна
До уваги Міністра або заступників Міністра
та Департамент боргової політики

З копією:
Національному банку України
вул. Інститутська, 9, Київ
01601, Україна
До уваги Голови або заступників Голови

Для Європейського Союзу: Європейська Комісія
Генеральний директорат з
економічних та фінансових справ
CHAR 11/248
B-1049 Брюссель, Бельгія

20. Цей МпВ набирає чинності після підписання Країною та Європейським Союзом і після його ратифікації Парламентом Країни або після іншої застосовної внутрішньої процедури відповідно до її законодавства. Копія цього МпВ з електронним підписом або підписом, надіслана захищеною електронною поштою чи іншим захищеним засобом електронної передачі, для всіх цілей буде мати таку ж юридичну силу, як і направлена копія оригіналу цього документа.
21. За взаємною згодою сторін до цього МпВ можуть вноситися зміни, у тому числі у формі письмового Додатку. Будь-який Додаток буде невід'ємною частиною цього МпВ і набуде чинності за такими ж процедурами, які застосовуються до МпВ.
22. Комісія може переглянути цей МпВ в середині періоду доступності. У цьому перегляді Комісія може проаналізувати розвиток військової агресії росії та її наслідки для фінансових потреб Країни, а також постійну відповідність і здійснення вимог до звітності та політичних умов, викладених у додатках до цього МпВ. Може бути передбачено внесення змін до МпВ для відображення висновків перегляду відповідно до параграфу 21 цього МпВ, без шкоди для можливості внесення спеціальних змін, коли це буде визнано доцільним.

Здійснено в м. Київ та у м. Брюссель 16 січня 2023 року у двох оригінальних примірниках англійською мовою.

ЗА УКРАЇНУ
як Позичальника

Сергій МАРЧЕНКО
Міністр фінансів України

ЗА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ
як Кредитора

Валдіс ДОМБРОВСКИС
Виконавчий Віце-президент
Європейської Комісії

ЗА НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ
як Агента Позичальника

Андрій ПИШНИЙ
Голова

ДОДАТОК І

ВИМОГИ ДО ЗВІТНОСТІ ТА УМОВИ ПОЛІТИКИ

А. Вимоги до звітності про використання коштів, отриманих у рамках цього інструменту.

Під час впровадження інструменту відповідні органи державної влади Країни надають Комісії дані та інформацію, які стосуються впровадження системи звітності, що включатиме фінансові потреби, основні статті та напрямки витрат за якими відповідні кошти були витрачені, із зазначенням частки, видатків, що були здійснені за процедурою публічних закупівель, де це можливо.

Б. Умови політики

Під час перевірки персоналом Комісії, яка передуватиме рішенням про виплату другого та наступних траншів, влада Країни зобов'язується продемонструвати задовільний прогрес у виконанні наступних заходів відповідно до часових рамок викладених нижче. Перш ніж буде виплачено максимальну суму кредитної допомоги, Комісія повинна перевірити виконання усіх цих заходів.

Макрофінансова стабільність

1. Реалізація дорожньої карти щодо поступового скасування тимчасових надзвичайних заходів, прийнятих після початку війни у сфері податкової політики, у чітко визначеній послідовності, належним чином враховуючи безпекову ситуацію та її вплив на економічну ситуацію [1 – 2 квартали 2023 року].
2. Заходи щодо підтримки стабільності банківської системи:
 - i) впровадження узгодженої методології щодо правонаступництва наглядової ради державного банку [1 квартал 2023 року].
 - ii) підготовка до запуску оцінки активів комерційних банків [3 квартал 2023 року].
3. Вдосконалення режимів банкрутства юридичних осіб (корпоративного банкрутства) та неплатоспроможності фізичних осіб шляхом підготовки законодавства, яке дозволяє фізичним особам повне погашення боргу відповідно до основних принципів Директиви ЄС 2019/1023 про превентивну реструктуризацію, і шляхом ухвалення дорожньої карти для діяльності з розбудови потенціалу для підтримки впровадження кодексу про банкрутство [3 квартал 2023 року].
4. Захід щодо зміцнення системи страхування: перевірка Національним банком України структур власності страховиків та дотримання ними пруденційних вимог, встановлених законодавством, з метою забезпечення прозорого та конкурентоспроможного страхового ринку [3 квартал 2023 року].

Структурні реформи та ефективне врядування

1. Започаткувати реалізацію Плану заходів щодо дерегуляції економічної діяльності та покращення бізнес-клімату, включаючи дерегуляцію ліцензування та дозвільної системи [кінець лютого], удосконалення порталу e-construction [1 квартал 2023 року], спрощення розміщення тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності [2 квартал 2023 року], усунення застарілих положень [3 квартал 2023 року] та цифровізацію видачі ліцензій [4 квартал 2023 року].
2. Подальший розвиток системи публічних закупівель з метою приведення її у відповідність до acquis ЄС для забезпечення прозорих та конкурентних закупівель, у тому числі для відбудови України у післявоєнний період, а щодо медичних закупівель – збереження ДП «Медичні закупівлі України» (МЗУ) як єдиного національного закупівельника медичного обладнання, ліків та вакцин на центральному рівні.

3. Просування реформи митного адміністрування, включаючи вдосконалення ІТ-систем, управління персоналом та антикорупційні заходи [4 квартал 2023 року].
4. Посилення процесу відбору незалежних членів наглядових рад та керівного складу для найбільших державних підприємств [4 квартал 2023 року].
5. Приведення законодавства у відповідність до вимог Закону України «Про адміністративну процедуру» [3 квартал 2023 року].

Верховенство права

1. Завершення відбору [1 квартал 2023 року] та призначення [2 квартал 2023 року] нового керівника Національного антикорупційного бюро України (НАБУ).
2. Відновити Вищу раду правосуддя та Вищу кваліфікаційну комісію суддів України на основі поточної роботи Етичної ради та Конкурсної комісії [3 квартал 2023 року].
3. Розробка та ухвалення всеосяжного стратегічного плану реформування всього правоохоронного сектору як складової безпекового середовища України [3 квартал 2023 року].
4. Удосконалення відбору суддів:
 - (а) докласти зусилля для впорядкування етапів відбору та зміни їх послідовності;
 - (б) переглянути тривалість обов'язкового періоду підготовки суддів;
 - (с) затвердження та оприлюднення оновленою ВККС положення про відбір суддів, у тому числі щодо чітких критеріїв оцінювання та методології оцінювання [2-3 квартали 2023]; і запуск процедури відбору суддів на основі вдосконаленої бази [4 квартал 2023].
5. Удосконалення нормативно-правової бази у сфері протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму шляхом розробки відповідного вторинного законодавства та досягнення прогресу в розвитку інституційної спроможності щодо бенефіціарної власності [3 квартал 2023 року].
6. Прийняти та розпочати імплементацію відповідного законодавства, спрямованого на криміналізацію великомасштабної контрабанди всіх товарів, передбачивши ефективні покарання у вигляді позбавлення волі за кожну шкоду, завдану державному бюджету понад визначений поріг [4 квартал 2023 року].
7. Подальше посилення потенціалу Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (САП), серед іншого шляхом запровадження оцінки ефективності, покращення відбору її керівництва та інших заходів, спрямованих на забезпечення її відповідальності та незалежності [4 квартал 2023 року].

Енергетика

1. Зміцнити правову та адміністративну базу для забезпечення використання високих стандартів енергоефективності, спрямованих на застосування найкращої міжнародної практики щодо енергоефективності та циркулярної економіки, для новозбудованих та реконструйованих будівель [2 квартал 2023 року].
2. Поліпшити роботу газової системи шляхом:
 - i) обрання наглядової ради НАК "Нафтогаз" [1 квартал 2023 року];
 - ii) вжиття заходів, необхідних для сертифікації оператора газосховища відповідно до Регламенту (ЄС) № 715/2009 [1 квартал 2023 року];
 - iii) запуск корпоративної реструктуризації Оператора газотранспортної системи відповідно до узгодженої цільової моделі [2 квартал 2023 року].

3. Підготовка Плану заходів з відновлення зруйнованої внаслідок військової агресії російської федерації енергетичної інфраструктури України з прив'язкою до цілей зеленого переходу та відбудови, де можливо [2 квартал 2023 року].
4. Домогтися прогресу в реалізації дорожньої карти інтеграції ринку електроенергії після синхронізації [4 квартал 2023 року].

ДОДАТОК II СИСТЕМА МОНІТОРИНГУ

1. Моніторинг макроекономічних та фінансових подій і політики

Протягом реалізації інструменту, наступні показники та звіти будуть оприлюднюватись або надаватись Комісії відповідними органами державної влади Країни:

а) Інформація, що надається Міністерством фінансів:

- ВВП або національний дохід (щоквартальна);
- Головні складові ВВП (щоквартальна);
- Рівень зайнятості та безробіття (щоквартальна);
- Показники та склад доходів і видатків сектору загальнодержавного управління та сектору центральних органів державного управління, а також державна заборгованість по виплатам (щоквартальна);
- Фіскальний баланс сектору центральних органів державного управління (щоквартальна);
- Фіскальний баланс сектору загальнодержавного управління (щорічна);
- Обсяг та платежі по зовнішньому державному боргу (проценти та основна сума) (щоквартальна);
- Обсяг та платежі по внутрішньому державному боргу (проценти та основна сума) (щоквартальна);
- Планові щоквартальні платежі (проценти та основна сума) по внутрішньому та зовнішньому боргу у 2022 – 2024 (щоквартальна);
- Споживчі ціни та зміни цін виробників (щомісячна);
- Відсоткові ставки щодо показників (benchmark) урядових облігацій з різними термінами погашення (щомісячна);

б) Інформація, що надається Національним банком України:

- Процентні ставки на міжбанківському ринку на момент настання стандартного строку погашення (щомісячна);
- Загально банківська ставка кредитування (щомісячна);
- Платіжний баланс та основні компоненти (щоквартальна);
- Міжнародна резервна позиція (щомісячна);
- Номінальний двосторонній обмінний курс по відношенню до євро та долара США (щомісячна).

2. Моніторинг структурної політики

Протягом реалізації інструменту дані та/або інформація, що стосуються впровадження заходів політики, зазначених у Додатку I, надаються Комісії відповідними органами влади Країни на запит Комісії.